

Σχεσιακός Λογισμός

Σχεσιακό Μοντέλο

- Τυπικές Γλώσσες Ερωτήσεων
  - Σχεσιακή Άλγεβρα
  - Σχεσιακός Λογισμός Πλειάδων
  - Σχεσιακός Λογισμός Πεδίου

Γιατί σχεσιακό λογισμό;

- αδυναμία σχεσιακή άλγεβρας: περιγράφει τον τρόπο (τα βήματα) για να πάρουμε την απάντηση σε μια ερώτηση - δηλαδή, το **πως** παρέχει ένα σύνολο από πράξεις
  - μία ερώτηση στη σχεσιακή άλγεβρα είναι μια ακολουθία από πράξεις που προσδιορίζει ρητά τη σειρά εκτέλεσης των πράξεων και καθορίζει μια στρατηγική αποτίμησης
- στόχος: περιγραφή του **τι** θέλουμε (βάση για QBE)

Στη **σχεσιακή άλγεβρα** έχουμε μια ακολουθία πράξεων (procedural) ενώ στον **σχεσιακό λογισμό** έχουμε **δηλωτικές εκφράσεις** (declarative μη διαδικαστικός τρόπος)

Δύο προσαρμογές (με βάση το από που παίρνουν τιμές οι μεταβλητές):

- σχεσιακός λογισμός πλειάδων
- σχεσιακός λογισμός πεδίου

- **Ισοδυναμία = ίδια εκφραστική δύναμη**

όποια ανάκτηση μπορεί να προσδιοριστεί σε σχεσιακή άλγεβρα μπορεί και σε σχεσιακό λογισμό και αντιστρόφως

σχεσιακά πλήρης γλώσσα

Σχεσιακός Λογισμός Πλειάδων

• Ο **σχεσιακός λογισμός πλειάδων** βασίζεται στον προσδιορισμό ενός πλήθους τιμών πλειάδων:

«Δώσε μου τις πλειάδες που ικανοποιούν μια συνθήκη»

Η ερώτηση δίνει τη *συνθήκη ως μια λογική έκφραση* (στη συνέχεια, θα δούμε τη σύνταξη της)

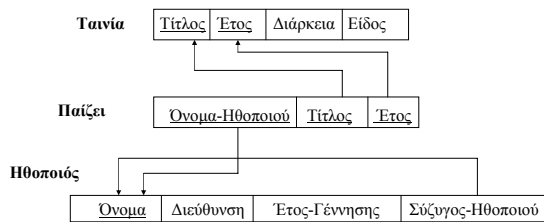
• Κάθε μεταβλητή έχει πεδίο τιμών μια συγκεκριμένη σχέση μιας βδ

$\{t \mid \text{COND}(t)\}$ (όπου t μεταβλητή πλειάδων)

t είναι μια μεταβλητή πλειάδων (σχέση) και $\text{COND}(t)$ είναι ένας τύπος (formula) που περιγράφει την t

Αποτέλεσμα είναι το σύνολο όλων των πλειάδων t για τις οποίες η συνθήκη $\text{COND}(t)$ είναι TRUE

π.χ., $\{t \mid \text{Ηθοποιός}(t)\}$

• $\{t \mid \text{COND}(t)\}$ (όπου t μεταβλητή πλειάδων)

πχ. οι ταινίες με διάρκεια πάνω από 100 λεπτά
 σχέση τιμών $\{t \mid \text{Ταινία}(t) \text{ and } t.\text{Διάρκεια} > 100\}$ *επιλογή*

μόνο ο τίτλος και το έτος *προβολή*
 $\{t.\text{Τίτλος}, t.\text{Έτος} \mid \text{Ταινία}(t) \text{ and } t.\text{Διάρκεια} > 100\}$

Σημείωση
 $t.\text{Διάρκεια}$ το γράφουμε
 $\{t.\text{Διάρκεια}\}$

Ποια σχέση
 $\{t.\text{Τίτλος}, t.\text{Έτος} \mid \text{Ταινία}(t) \text{ and } t.\text{Διάρκεια} > 100\}$

ποια γνωρίσματα (project)

Ποια συνθήκη

- Για κάθε μεταβλητή πλειάδων t , τη σχέση τιμών $R(t)$
- Μια συνθήκη για την επιλογή ενός συγκεκριμένου συνδυασμού πλειάδων (η συνθήκη αποτιμάται για κάθε πιθανό συνδυασμό πλειάδων)
- Τα ζητούμενα γνωρίσματα που θα ανακτηθούν

Σημείωση: μια μεταβλητή πλειάδων t παίρνει τιμές από όλες τις δυνατές τιμές του κόσμου μας, αν $R(t)$, τότε true αν t ανήκει στην R

Τυπικός Ορισμός

$\{t_1.A_1, t_2.A_2, \dots, t_n.A_n \mid \text{COND}(t_1, t_2, \dots, t_n, t_{n+1}, t_{n+2}, \dots, t_{n+m})\}$

$t_1, t_2, \dots, t_{n+m}$: μεταβλητές πλειάδων

$A_1, A_2, \dots, A_n$: γνωρίσματα

COND μια συνθήκη ή τύπος του σχεσιακού λογισμού πλειάδων

Τυπικός Ορισμός (συνέχεια)

Ένας **τύπος (formula)** του σχεσιακού λογισμού πλειάδων αποτελείται από άτομα

Άτομα του σχεσιακού λογισμού πλειάδων:

- $R(t_i)$: R όνομα σχέσης, t_i μεταβλητή πλειάδων, προσδιορίζει ότι το πεδίο τιμών της πλειάδας είναι η σχέση R
- $t_i.A \text{ opt } t_j.B$
- $t_i.A \text{ opt } c$ ή $c \text{ opt } t_i.A$

opt : = < > ≠ ≤ ≥
c : σταθερά
A, B : γνωρίσματα

Τυπικός Ορισμός (συνέχεια)

Κάθε άτομο *αποτιμάται* σε true ή false (τιμή αληθείας) του ατόμου

Κάθε **τύπος** κατασκευάζεται από ένα ή περισσότερα άτομα

- Κάθε άτομο είναι ένας τύπος
- (F1 and F2)
- (F1 or F2)
- not(F1)

Τυπικός Ορισμός (συνέχεια)

Επίσης:

- $(\exists t) (\Phi)$
- $(\forall t) (\Phi)$

Ελεύθερη και δεσμευμένη μεταβλητή

Με απλά λόγια, δεσμευμένη αν ποσοδεικτείται

Οι μόνες ελεύθερες μεταβλητές πλειάδων του σχεσιακού λογισμού θα πρέπει να είναι αυτές που εμφανίζονται στα αριστερά του |

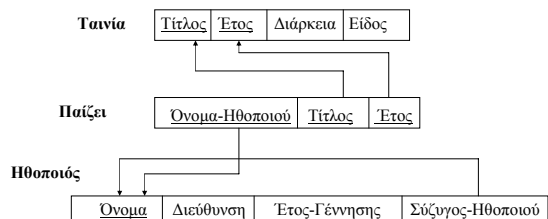
Σχεσιακός Λογισμός Πλειάδων

- Υπενθύμιση:
  - DeMorgan $P1 \text{ and } P2 \equiv \text{not} (\text{not}(P1) \text{ or } \text{not}(P2))$
  - Implication: $P1 \Rightarrow P2 \equiv \text{not}(P1) \text{ or } P2$
  - Διπλή άρνηση:

$$(\forall t) P(t) = \text{not} (\exists t) (\text{not } P(t))$$

"every human is mortal : no human is immortal"

Παράδειγμα

Παράδειγμα

Παράδειγμα (επιλογή, προβολή): Τα ονόματα ηθοποιών που γεννήθηκαν μετά το 1980

{t.Όνομα |
Ηθοποιός(t) and t.Έτος-Γέννησης > 1980}

Παράδειγμα

Παράδειγμα (συνένωση): Το όνομα και η διεύθυνση όλων των ηθοποιών που έπαιξαν στη ταινία «Νύφες» του 2004

{t.Όνομα, t.διεύθυνση |
Ηθοποιός(t) and
($\exists d$) (Παιζει(d) and d.Τίτλος = 'Νύφες' and d.Έτος = 2004 and
d.Όνομα-Ηθοποιού = t.Όνομα))}

Συνθήκη συνένωσης

Παράδειγμα

Παράδειγμα (συνένωση): Το όνομα και η διεύθυνση όλων των ηθοποιών που έπαιξαν στη ταινία «Νύφες» του 2004

{d.Όνομα-Ηθοποιού, t.διεύθυνση |
Ηθοποιός(t) and Παιζει(d) and d.Τίτλος = 'Νύφες' and d.Έτος = 2004
and d.Όνομα-Ηθοποιού = t.Όνομα}

Διο διαφορετικές (ελεύθερες) μεταβλητές πλειάδων

Η συνθήκη αποτιμάται για κάθε συνδυασμό πλειάδων που ανατίθεται στο d και t.

Προτιμότες εκφράσεις με μια μεταβλητή στα αριστερά του |

Παράδειγμα

Παράδειγμα (διαφορά): Τα ονόματα ηθοποιών που δεν έπαιξαν στην ταινία American Beauty του 1999

{t.Όνομα |
Ηθοποιός(t) and (not ($\exists d$) (Παιζει(d) and
d.Τίτλος = 'American Beauty' and d.Έτος = 1999 and
d.Όνομα-Ηθοποιού = t.Όνομα))}

Χρήση του $\forall$;

Παράδειγμα

Παράδειγμα (διαφορά): Τα ονόματα ηθοποιών που δεν έπαιξαν στην ταινία American Beauty του 1999

Χρήση του $\forall$

Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, πρέπει να είναι true για όλες τις δυνατές πλειάδες

{t.Όνομα |
Ηθοποιός(t) and ($\forall d$) (not(Παιζει(d)) or
(d.Όνομα-Ηθοποιού $\neq$ t.Όνομα or
d.Τίτλος $\neq$ 'American Beauty' and d.Έτος $\neq$ 1999))}

($\forall t$) P(t) = not ($\exists t$) (not P(t))
($\exists t$) (P(t)) = not ($\forall t$) (not P(t))

Ασφαλείς Εκφράσεις

Ασφαλείς Εκφράσεις

Πρέπει να αποτιμάται σε πεπερασμένο αριθμό πλειάδων

Παράδειγμα μη ασφαλούς: {t | not(Ηθοποιός(t))}

Πεδίο ορισμού μιας έκφρασης P: σύνολο τιμών που αναφέρονται στο P, δηλαδή οι τιμές που εμφανίζονται άμεσα στο P (ως σταθερές) και οι τιμές πλειάδων σχέσεων που εμφανίζονται στο P

Ασφαλής: τιμές στο αποτέλεσμα από το πεδίο ορισμού

Παράδειγμα

Για κάθε ηθοποιό το όνομα και τον τίτλο-έτος για όλες τις ταινίες στις οποίες παίζει μαζί με τον σύζυγο του/της

Σχεσιακός Λογισμός Πεδίου

Σχεσιακός Λογισμός Πεδίων

Διαφορά από το σχεσιακό λογισμό πλειάδων: οι μεταβλητές είναι απλές τιμές του πεδίου ορισμού των γνωρισμάτων

$$\{x_1, x_2, \dots, x_n \mid \text{COND}(x_1, x_2, \dots, x_n, x_{n+1}, x_{n+2}, \dots, x_{n+m})\}$$

$x_1, x_2, \dots, x_n$: μεταβλητές πεδίου τιμών που παίρνουν τιμές από πεδία ορισμού γνωρισμάτων

COND μια συνθήκη ή τύπος του σχεσιακού λογισμού πεδίων

Σχεσιακός Λογισμός Πεδίων

Άτομα του σχεσιακού λογισμού πεδίου

• $R(x_1, x_2, \dots, x_n)$: R όνομα σχέσης n-οστού βαθμού

Για συντομία $\{x_1, x_2, \dots, x_n \mid R(x_1, x_2, \dots, x_n)\}$
αντί του $\{x_1, x_2, \dots, x_n \mid R(x_1, x_2, \dots, x_n)\}$

• $x_i \text{ opt } x_j$

• $x_i \text{ opt } c$ ή $c \text{ opt } x_i$

Σχεσιακός Λογισμός Πεδίων

Κάθε **τύπος** κατασκευάζεται από ένα ή περισσότερα άτομα

Σχεσιακός Λογισμός Πεδίου

Παράδειγμα: Το όνομα και η διεύθυνση όλων των ηθοποιών που έπαιξαν στη ταινία «Νύφες» του 2004

{t.Όνομα, t.Διεύθυνση |
Ηθοποιός(t) and

πλειάδων

(($\exists d$) (Παιζει(d) and d.Τίτλος = 'Νύφες' and d.Έτος = 2004 and
d.Όνομα-Ηθοποιού = t.Όνομα))}

{o, d | Ηθοποιός(odes) and

πεδίου

(($\exists q$) ($\exists r$) ($\exists s$) (Ταινία(qrs) and r = 'Νύφες' and s = 2004 and
q = o))}

Ανακεφαλαίωση

Είδαμε διάφορες τυπικές γλώσσες ερωτήσεων για το σχεσιακό μοντέλο

Τυπικές γλώσσες

Σχεσιακή Άλγεβρα

Σχεσιακό Λογισμό (πλειάδων και πεδίου)

Στα επόμενα μαθήματα

SQL (Πλήρης γλώσσα: ορισμό δεδομένων, ενημερώσεις και ερωτήσεις)

QBE